

Klimautvalget Ung

Hvem er vi?

- Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU)
- 6 ungdommer = Klimautvalget Ung

Hva gjør vi?

- Klimautvalget 2050 - Norsk offentlig utredning (NOU)
- Henter innspill fra barne- og ungdomsorganisasjoner i Norge
- Lager rapport til Klimautvalget 2050
- **Påvirker hvordan vi skal kutte utslipp og leve klimavennlig i 2050**

Introduksjon 10 min.

Hei,

Jeg heter xx og har kommet hit for å prate med dere om framtidens klima- og miljøpolitikk. Tusen takk for at jeg får komme hit til dere!

Jeg vil starte med å fortelle litt om meg og hva jeg gjør.

Jeg er med i en barne- og ungdomsorganisasjon, akkurat sånn som dere, og som en del av mitt arbeid har jeg blitt valgt ut til å sitte i en gruppe som heter Klimautvalget Ung. Dette er en gruppe med unge folk fra ulike organisasjoner i hele Norge. Arbeidet ble startet av Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) i september. Deres organisasjon er også med i LNU, sammen med 102 andre organisasjoner. Til sammen representerer LNU over en halv million medlemskap.

Sammen med 5 andre unge skal jeg reise til ulike organisasjoner for å høre hva dere tenker er viktig for at framtidens klima- og miljøpolitikk skal bli best mulig for dere. Innspillene våre skal vi levere til Klimautvalget 2050 i januar 2023. Det voksne utvalget skal lage en norsk offentlig utredning (NOU). De som skriver rapporten heter Klimautvalget 2050, og består av forskere, fagfolk osv. De skal

skrive en rapport hvor de kommer med anbefalinger til hvordan Norge skal jobbe for å bli et lavutslipssamfunn innen år 2050.

Et lavutslipssamfunn betyr at vi må kutte 90-95% av alle utslippene av klimagasser, og det kommer jo til å påvirke oss som er unge i dag i stor grad.

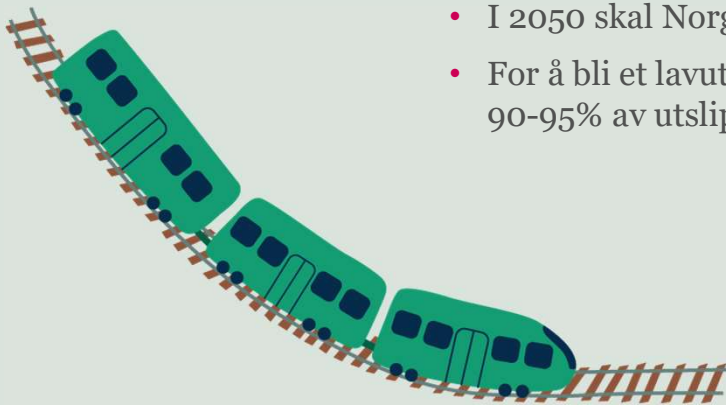
Jeg skal være sammen med dere i 1, 5 time, og på denne tiden håper jeg at dere kan bidra med aktivt med deres meninger. Her er det ingen tanker, spørsmål eller ideer som er teite, og det er ikke lov å gjøre narr av eller kritisere andres synspunkter. Vi er her for å bli klokere på ulike meninger, og da må alle bidra til at dette blir et trygt sted å si sin mening.

Hvis du har noe du vil si etter at vi er ferdig, vil gi tilbakemeldinger på hva som var bra/dårlig eller kanskje blir lei deg, så kan du kontakte xx (kontaktperson i organisasjonen). Hen vil gi beskjeden videre til meg slik at vi kan finne en løsning sammen.

Har dere noen spørsmål før vi starter?

Klimautfordringer og framtiden

- Norge skal kutte minst 50% av utslipp før 2030
- I 2050 skal Norge være et lavutslippssamfunn
- For å bli et lavutslippssamfunn må vi kutte 90-95% av utslippene våre

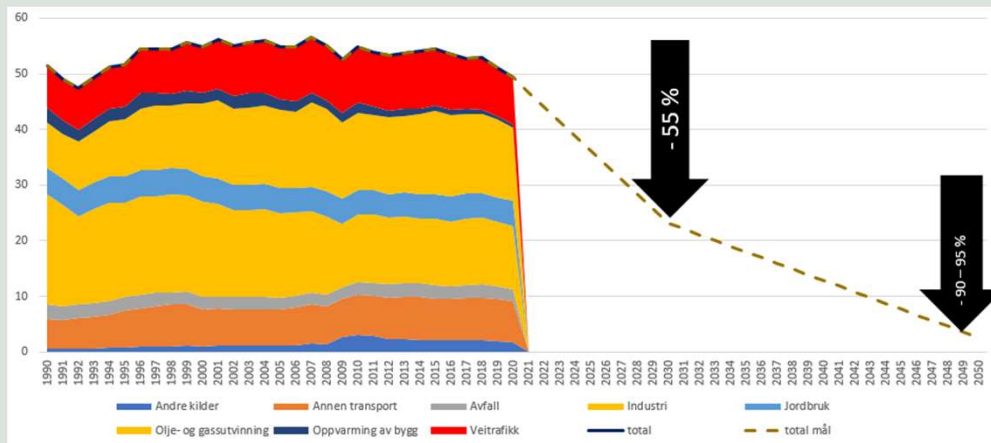

Norge har flere mål vi må innfri på klimafronten. Blant annet har Norge forpliktet seg til å redusere sine klimautslipp med minst 50% innen 2030. Etter dette skal vi jobbe videre med å bli et lavutslippssamfunn, noe som kommer til å kreve enda flere kutt.

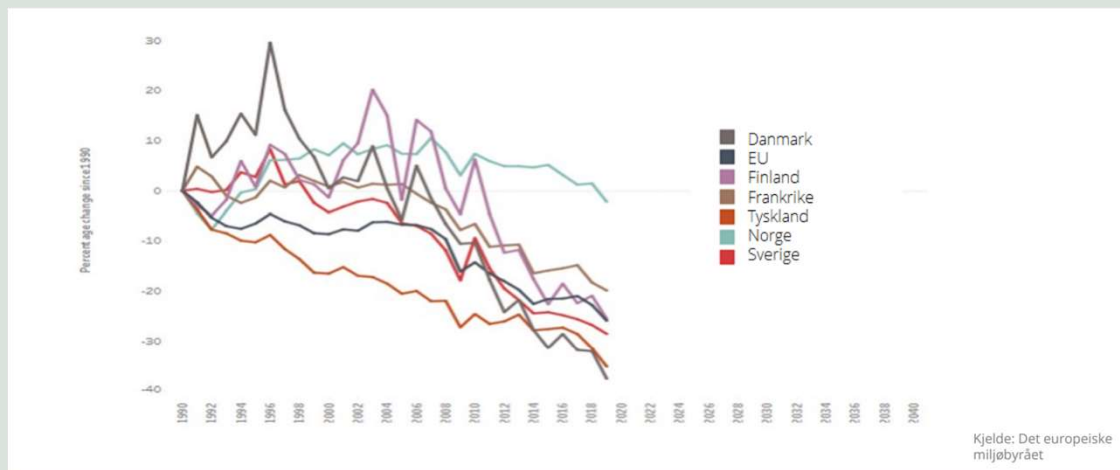
I tillegg har hele verden kommet sammen i FN og blitt enige om at vi skal prøve å begrense den globale oppvarmingen til 1.5 grader.

Men hva er egentlig status for klimakrisa så langt? På

noen områder går det fremover, f.eks har det blitt mer elektrifisering og solkraft. Likevel viser den nyeste klimarapporten til FN at artene dør ut raskt, at det er fare for mer ekstremvær, hav som stiger og matmangel. 86% av CO₂- utslippene kommer fra fossile utslipp, og verden sliter med å avvenne seg fossile kilder til energi. Vi må finne andre energikilder og andre måter å håndtere klimakrisen på enn i dag.

På denne grafen ser du Norges utslipp fordelt på ulike områder/sektorer. Den striplede linjen viser målene våre for framtiden, og de fargede feltene viser ulike områders utslipp fra 1990 og fram til i dag.

Noen sier at Norge er veldig langt framme i å kutte utslipp, og at de største utslippene skjer i andre deler av verden. Det er sant at det er mange land som har høyere utslipp enn oss, men hvis vi ser på denne grafen, kan vi se at i forhold til land vi vanligvis liker å sammenligne oss med, så er vi faktisk ganske dårlig.

Klimautvalget Ung

- Mitt lokalsamfunn og livet mitt
- Norge
- Verden

Når vi snakker om klima, så kan man tenke både på de store, store verdensproblemene, men også de helt små tingene vi gjør hver dag. Derfor har vi i Klimautvalget Ung funnet ut at vi tenker på politikk og samfunnet på tre forskjellige måter:

- Først skal vi snakke litt om vårt eget lokalsamfunn, stedet vi bor, og livet hver av oss lever.

(Trykk for å få opp illustrasjoner)

- Etterpå skal vi snakke om Norge, landet vårt, sitt ansvar for å håndtere klimakrisen

(Trykk for illustrasjoner)

- Til slutt skal vi også snakke litt om hvordan Norge skal ta stilling til resten av verden i framtidens klimatiltak

Post-it 1

Hva er den ene tingen du håper aller mest at har blitt gjort for å løse klimakrisa i 2050?

- Hva forventer og håper du?
- Hva gleder du deg til at skal skje?

Bli kjent/ 1 forventning og 1 bekymring 5 min.

Vi skal starte med en runde for at vi kan bli litt bedre kjent med hverandres tanker om klima og framtiden.

Be deltakerne finne to post-it lapper og en penn.

På den første lappen vil jeg at dere skal tenke for dere selv, og svare på dette spørsmålet:

Hva er den ene tingen du håper aller mest at har blitt gjort for å løse klimakrisa i 2050? (Hva forventer og gleder du deg til at skal skje?)

Alle klistrer lappen sin i heftet på gruppa. Be noen dele det de har skrevet.

Post-it 2

Hva er du mest bekymra for med tanke på klima i 2050?

- Hva vil du at *ikke* skal skje?
- Hva er du redd for?

På lapp nr. 2 skal dere svare på:

Hva er dere mest bekymra for med tanke på klima i 2050? (Hva vil du at *ikke* skal skje?)

Alle klistrer lappen sin i heftet på gruppa. Be noen dele det de har skrevet.

Tusen takk for at dere delte dette!

Meg og mitt lokalsamfunn

Tre ting i mitt liv som har utslipp

Hva er den ene tingen du tenker må få lov til å fortsette å ha utslipp der du bor?

Hvilke utslipp kan kuttes der jeg bor?

Steg 1: Vi skal starte med at alle skal jobbe hver for seg. Alle får 3 post-it-lapper.

Tenk dere hvordan det stedet dere bor ser ut. Hva finnes der/hvilke aktiviteter finnes/hvilke mennesker bor der/hvordan ser det ut i hverdagen din og livet rundt deg?

Steg 2: Nå skal du tenke på hva som er viktige ting i ditt liv, og som også er kilder til utslipp der du bor. Når du har tenkt litt, skal du tegne ned tre ting som er viktig for deg i ditt liv, og som har utslipp.

Steg 3: Når dere har tegnet 3 ting på hver sin lapp, legger dere alle lappene sammen på bordet. Er det noe som har gått igjen hos flere? (skriv ned i heftet hvis det er mye likt/ulikt)

Steg 4: Nå skal dere se på alle disse tingene som har utslipp, og så skal dere velge den ene tingen (kun én) som dere synes fortsatt skal få lov til å slippe ut.

Steg 5: Nå har du valgt ut en lapp som er det aller viktigste for deg i ditt liv. Hvorfor valgte du akkurat denne? Skriv ned på en lapp.

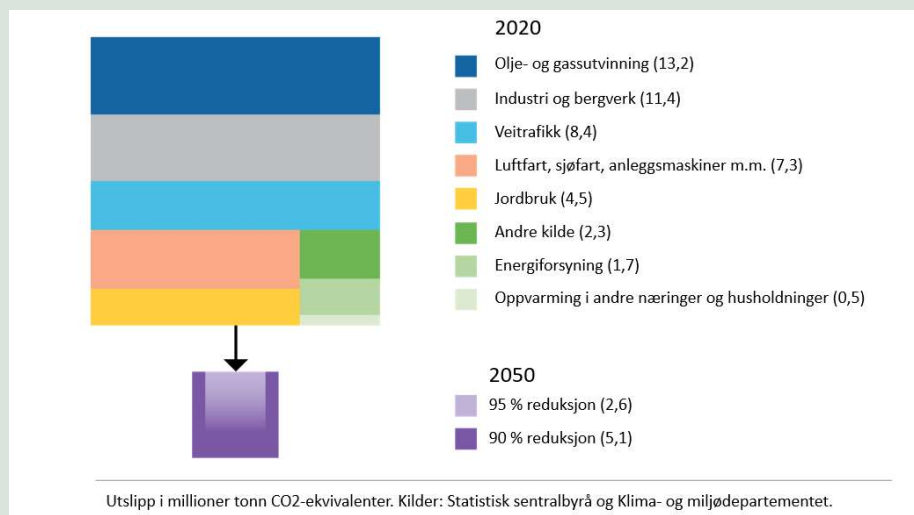
Pause

Nå har vi kommet halvveis i denne workshopen, så da er det på tide med en liten pause.

Ca 10-15 min (avhengig av hvor mye tid som er brukt til nå)

Prioriteringer

I starten av presentasjonen, snakket vi om hvordan utslippene i Norge er fordelt på ulike områder i samfunnet. Den neste oppgaven i heftet er at dere på gruppa skal se på 8 ulike områder, og diskutere hvilke av disse områdene dere synes bør ha mest rett til å fortsette med sine utslipp i framtiden.

Dere skal rangere fra 1-8 ved å tegne en strek mellom tallet og boksen med en sektor.

1=har mest rett til å fortsette med utslipp, 8=minst rett til å fortsette med utslipp.

Dere skal helst bli enige på gruppa. Hvis det er umulig å bli enig, kan dere skrive hva dere synes rekkefølgen bør være på hver deres post-it-lapp og klistre den i heftet.

Jeg vil at dere også skriver noe underveis om hvorfor dere valgte slik dere gjorde.

Veitrafikk

Avfall

Olje- og gassutvinning

Industri (fabrikker og utvikling av ulike produkter)

Jordbruk (produksjon av mat)

Oppvarming av bygg

Annen transport (fly, tog, båt, anleggsmaskiner etc.)

Andre kilder (skriv på lappen hvis dere har diskutert andre ting som ikke står her)

1
2
3
4
5
6
7
8

LNU

Her er et eksempel på hvordan dere trekker pil/strek mellom en bok og tallet dere blir enige om.

Dilemma

Enkelt å velge riktig

Gjøre alt vi kan nå

Enkeltmennesker må endre seg

Sosial og økonomisk rettferdighet

Vanskelig å velge dårlig

Gjøre små grep over lang tid

Aktørene må endre seg

Klimamål

Nå skal dere få noen vanskelige spørsmål der dere må velge én av to muligheter. Jeg skal prøve å forklare på en god måte, men hvis dere synes det er vanskelig å forstå hva jeg mener, så vil jeg at dere sier ifra. I heftet kan dere lese forskjellige dilemma. Et dilemma betyr at det sjelden er et rett eller galt svar, og at det ofte kan være veldig vanskelig å velge den ene siden foran den andre, fordi begge påvirker hverandre. Dette kan være veldig utfordrende, og i tillegg vil jeg at dere skal prøve å bli enige på gruppa.

Det kan se ut slik som dette (klikk for å vise animasjon av sirkler)

Jeg kommer til å forklare en problemstilling først, deretter skal dere få diskutere på gruppa, og til slutt skal dere sette en ring rundt enten det ene valget, eller det andre (høyre ELLER venstre side)

I denne øvelsen er det veldig viktig at dere skriver ned på post-it-lappene hva dere har diskutert og hvorfor dere har valgt det dere ender opp med til slutt.

Dilemma

- Er det viktigst at vi gjør det enkelt å velge lavutslipp, eller at det blir vanskeligere å velge det som ødelegger klima?

Det er mange som mener noe om hvordan vi kan bli et lavutslippssamfunn. Hva mener dere er den beste måten å jobbe på for å sørge at vi når klimamålene våre?

Hvis vi må velge en av disse: Bør vi gjøre det enkelt å velge lavutslipp, eller vanskeligere å velge det som er dårlig for klima? (en annen måte å si dette på: skal vi bruke pisk eller gulrot)

Tema: prosess for å nå målene

Dilemma

- Bør vi gjøre mest mulig med politikken raskt eller bør vi gjøre ting i et jevnt tempo fram mot 2050?

Noen mener man bør gjøre veldig mye på kort tid for å kutte utslippene, altså det vi kan kalle rykk og napp. Andre mener vi bør innføre alle tiltak i jevnt tempo. Hva er best/riktigst å gjøre, og for hvem?

Tema: prosess for å nå målene

Dilemma

- Hvis konflikter eller kriser i verden gjør det vanskelig å holde utslippene nede, skal vi endre på målene våre eller skal de stå fast?

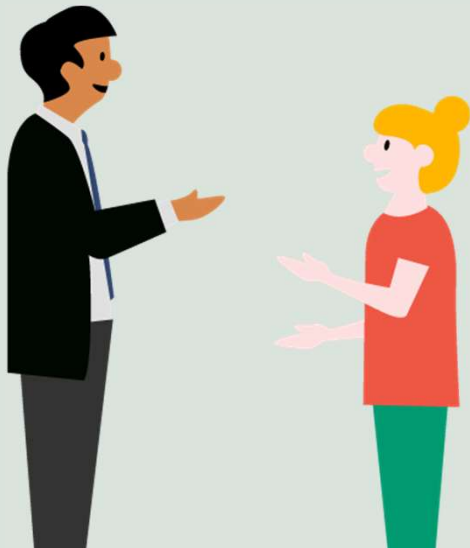

Hvis det blir krig/konflikt eller kriser som gjør at vi sliter med fornybar energi eller å holde utslippene nede, skal vi endre på målene våre eller skal de stå fast uansett hvor mye elendighet som skapes for folk?

Et eksempel på dette er krigen i Ukraina og Russland. Nå er det vanskeligere for Europa å få tilgang på strøm og gass fordi vi ikke vil handle med Russland. Hvis krigen fortsetter vil det bli vanskelig å kutte utslippene som vi planlegger fordi de planlagte kuttene i utslipp er avhengig av at Russland kan levere varer til Europa. Skal vi da holde på klimamålene selv om det går ut over Europas forhold til Russland og status for krigen?

Et annet eksempel kan være en tenkt pandemi/epidemi (ikke corona, men en fiktiv situasjon) hvor behandlingen for at ikke mennesker skal dø, sørger for store utslipp av f.eks medisinproduksjon og leveranser av medisiner. Hvordan skal vi prioritere mellom den akutte krisen og klimamålene våre?

Dilemma

- Skal enkeltmennesker ta ansvar for klimakrisen, eller skal de store aktørene ta ansvaret?

Å rydde søppel på strender, kildesortere, kjøpe mindre klær, spise mindre kjøtt eller kjøre mindre bil er alle viktige ting som kan bidra til å redusere utslippene våre hvis mange nok gjør det. Samtidig vet vi at en del av utslippene kommer fra områder hvor enkeltmennesker ikke kan gjøre så mye i sitt eget liv for å redusere utslippene. Bør enkeltmennesker selv ta ansvar for å ikke ha bil/ kjøre bil, ikke fly på ferieturer, spise mindre kjøtt, ikke kjøpe nye klær osv. eller bør politikere og de som eier bedrifter ta ansvar for at det skal lages mindre og at det blir vanskeligere å bruke det som gir høye utspill eller få tak i det vi vil ha i livene våre?

Tema: Forbrukermakt **vs** politisk styring

Ett råd til de som bestemmer

- Hvis du kan gi ett råd til de som bestemmer om hva de kan gjøre for å kutte utslipp, hva vil du si?

Nå er vi snart ferdig med workshopen, men helt til sist vil vi gjerne at du svarer på dette. Hvis du kunne gitt ett eneste råd til de som bestemmer i Norge om hva som bør gjøres for å kutte utslipp, hva vil du si?

Skriv ned rådet på en post-it og klistre den i heftet.

Er det noe annet du vil si?

- Vil du si noe om klima og hvordan vi kan bli et lavutslippssamfunn?
- Har du spørsmål til det du har vært med på?

Nå har vi kommet oss gjennom alle de spørsmålene vi hadde tenkt på, og det er en del ting vi ikke har med. Derfor vil jeg høre om det er noen som synes de ikke har fått sagt det dere ville si, eller om dere har noen spørsmål til det dere har vært med på nå?

Nå kommer jeg rundt til gruppene for å samle inn heftene. Heftene skal vi bruke når vi møtes i gruppa med ungdomsorganisasjoner, og dette vil være grunnlaget for rådene vi gir til Klimautvalget 2050

Tusen takk!

Tusen takk for at dere har brukt tid på å gi viktige innspill i arbeidet vårt. Vi lover å gjøre det vi kan for at dine innspill skal bli tatt på alvor i prosessen. Hvis du har spørsmål om hva som skjer med innspillene dine eller har lyst til å fortelle noe om hvordan det var å gjennomføre denne workshopen, så kan du kontakte xx (ansvarlig person i organisasjonen som besøkes) eller send en e-post til organisasjonsrådgiver i LNU, karoline@lnu.no